

Årsmelding 2018

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

1. SAMMENDRAG

I 2018 lanserte NESH en revidert utgave av *Veileder for internettforskning* og tok initiativ til et felles prosjekt i FEK om stordata (*Big Data*). NESH har også arbeidet med GDPR og personvern, arrangert et åpent møte om forskersikkerhet, og laget en generell veiledning for håndtering av forskningsetikk og forskningsintegritet i søknader til Horizon 2020. Et annet viktig tema er endrete vilkår for oppdragsforskning og ekstern finansiering, spesielt fra offentlige myndigheter, som reiser spørsmål om styring, frihet og uavhengighet. Det er et prioritert område for NESH i 2019.

2. OM NESH

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) er del av De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK), som er et uavhengig forvaltningsorgan for forskningsetiske spørsmål på alle fagområder underlagt Kunnskapsdepartementet (KD).

FEK omfatter også følgende komiteer og utvalg med et felles sekretariat:

- Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT)
- Nasjonalt utvalg for gransking av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget)

NESH er sammensatt av 13 komitemedlemmer (+ 2 varamedlemmer) med ulik faglig bakgrunn, samt to lekrepresentanter. Oversikt over medlemmene finner [her](#).

Komitémedlemmene blir oppnevnt av Kunnskapsdepartementet etter innstilling fra Norges forskningsråd. En oppnevningsperiode går over fire år og hvert medlem kan bare sitte i komiteen to perioder.

3. ÅRETS VIRKSOMHET

3.1 KORT OM VIRKSOMHETEN

NESH avholdt fire ordinære komitemøter i 2018. Komiteen har behandlet 8 saker og gitt 6 uttalelser, som ligger [her](#):

NESH har i 2018 levert diverse høringsuttalelser, noen sammen med andre nasjonale komiteer:

- NOU 2018:7 Statistikklovutvalget
- Etske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk humant biologisk materiale
- Personvernkommisjon – innspill til mandat

NESHs sekretariatsleder har ledet arbeidet i FEK med oversettelse av ALLEAs *Code of Conduct for Research Integrity* (2017), samt vært norsk representant i European Commissions «Mutual Learning Exercise on Research Integrity», som arbeider med en felles implementering av forskningsintegritet i Europa.

3.2. SENTRALE SPØRSMÅL

NESH har i 2018 jobbet med den nye personopplysningsloven og GDPR, spesielt utfordringer som er særegne for NESHs område knyttet til kvalitativ og kritisk forskning. Det har vært flere henvendelser om dette, særlig fra forskere innen historie og forskning på ekstremisme.

I forbindelse med ferdigstillingen av *Veileder for internettforskning* (2018) tok NESH i mars 2018 initiativ overfor FEKs Samarbeidsutvalg (SU) om å iverksette et felles prosjekt om forskningsetikk i forbindelse med stordata (*Big Data*). Dette prosjektet starter opp våren 2019.

I forbindelse med det samme SU-møtet tok NESH også initiativ overfor FEKs Samarbeidsutvalg (SU) om å utrede begrepet «forskning» i forbindelse med forskningsetikkloven og forvaltningen av forskningsetikk mer generelt. Dette prosjektet er ikke landet ennå.

Med utgangspunkt i aktuelle utfordringer innenfor både ekstremisemeforskning og forskning i usikre land/områder, tok NESH initiativ til et åpent møte om «Forskersikkerhet», som ble avviklet i september 2018.

Mer overordnet har NESH fokus på endrete vilkår for oppdragsforskning og ekstern finansiering, spesielt fra offentlige myndigheter, som blant annet reiser spørsmål om styring, frihet og uavhengighet. Dette vil være et prioritert område for NESH i 2019.

3.3 ARRANGEMENTER

I forbindelse med GDPR om ny norsk personopplysningslov arrangerte NESH, i samarbeid med NENT og NSD, et åpent møte om «Personvern og forskningsetikk» på Litteraturhuset i Oslo 25. mai 2018.

NESH bidro aktivt på Forskningsetisk forum 18. september 2018, FEKs viktigste møteplass for dialog med forskningsinstitusjonene, med innlegg om både internettforskning og undervisning i forskningsetikk.

NESH har også bidratt med planlegging og ved deltakelse på Årskonferansen for FEK og på to møter i Samarbeidsutvalget for FEK.

NESH arrangerte et eget åpent møte om «Forskersikkerhet» på Amalies hage, Bergens offentlige bibliotek, 5. september 2018.

3.4 PRODUKTER

NESH har revidert og lansert *Veileder for internettforskning* (2018) etter innspill fra nasjonal høringsrunde og i samspill med relevante forskningsmiljøer i Norge. Veilederen blir oversatt til engelsk våren 2019.

Etter flere innspill høsten 2018 knyttet utfordringer med søknader fra Horizon 2020, utarbeidet NESH en veileder for håndtering av forskningsetikk og forskningsetikk i slike søknader. Arbeidet er også relevant for Forskningsrådet i forbindelse med deres nye søknadssystem.

INFORMASJON, OPPLÆRING OG DELTAKELSE I SAMFUNNSDEBATTEN

Sekretariatsleder holder jevnlig innlegg på diverse arenaer. Noen eksempler følger:

Opplæring (ledelse, administrasjon)

- OsloMet - storbyuniversitetet
- Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
- Institutt for samfunnsforskning (ISF)
- Universitetet i Oslo, SV-fakultetet

Undervisning (PhD, forskergrupper)

- Universitetet i Sørøst-Norge (USN)
- Musikkhøgskolen
- Nasjonalt PhD-kurs for historie
- Universitetet i Oslo: Rettsinformatikk, SV-fakultetet, HF-fakultetet, UV-fakultetet, Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) og Senter for ekstremismeforskning (C-REX).

Andre foredrag:

- Etikk til frokost, Universitetet i Bergen
- De regionale helseforetakenes strategigruppe for forskning, Gardermoen
- Holbergprisen for barn, Bergen
- European Commission, Mutual Learning Exercise on Research Integrity, Brussel.

****

Denne meldingen har fokus på NESHs virksomhet. For ytterligere informasjon om virksomheten til FEK viser vi til vår årsrapport: <https://www.etikkom.no/>